

TALE

Arrangement:	Samråd om spørgsmål A, B og C	5. oktober 2012
Åbent eller lukket:	Åbent	
Dato og klokkeslæt:	Onsdag d. 10. oktober 2012, kl. 8.30	

Udvalget har anmodet mig om at besvare følgende spørgsmål:

Spørgsmål A: Hvad er ministeren holdning til, at Nationalmuseet ikke vil udstille indianske artefakter som f.eks. skalpe, fordi det ifølge museet krænker indianernes følelser?

Spørgsmål B: Har ministeren kendskab til, om der er andre genstande, som danske museer holder skjult for ikke at krænke andres følelser?

Spørgsmål C: Mener ministeren, at Nationalmuseet overholder museumsloven og forskningsforpligtelsen, når museet lader sig styre af politisk korrekthed og sårede følelser?

Jeg skal hermed besvare spørgsmålene samlet, men lad mig lige starte med at ridse lidt baggrund op. Nationalmuseet har lavet en udstilling om prærieindianerne – en udstilling, der i øvrigt har fået megen ros. Udstillingen er baseret på Nationalmuseets samling af genstande indsamlet midt i 1800-tallet; en samling, som faktisk er en af de fineste i verden, da der er meget lidt bevaret fra prærieindianernes tid.

I udstillingen indgår også en lille, tom montre, der fortæller historien om skalpene og stiller spørgsmålet, om de skalpe, museet faktisk har i samlingen, burde have været udstillet. Det har så givet anledning til en artikel i Berlingske Tidende, og til de samrådsspørgsmål, som jeg er blevet stillet.

Angående spørgsmål A, så vil jeg godt understrege, at jeg ikke som kulturminister vil gå ind og beslutte, hvilke genstande Nationalmuseet skal eller ikke skal medtage i en konkret udstilling.

Men jeg mener også, at man må slå fast, at der er en overvejelse, når museer skal udstille genstande af human oprindelse. I de rette sammenhænge kan de løfte en udstilling formidlingsmæssigt og gøre den mere nærværende for os alle sammen.

Men de fleste af os er vel enige om, at vi som udgangspunkt bør behandle dele af døde mennesker med respekt. Det forventer museernes samarbejdspartnere ude i verden jo også.

Den omtalte udstilling om prærieindianerne er ikke mindst baseret på, at Nationalmuseet også for nyligt har arbejdet og indsamlet blandt prærieindianernes efterkommere. Og det er klart, at man som museum ikke kan forvente at blive mødt med den store gæstfrihed ude i verden, hvis man udviser ligegyldighed over for det, som betyder noget for dem, man arbejder iblandt.

Det er som sagt ikke en afvejning, som jeg eller nogen anden har et eviggyldigt svar på. Men museernes internationale sammenslutning ICOM har lavet et sæt etiske retningslinjer, som overordnet forholder sig til spørgsmålet.

I disse retningslinjer hedder det om udstilling af genstande af human oprindelse, at det *”skal ske i overensstemmelse med professionelle standarder og med de interesser og trosforestillinger, som findes i det samfund og de etniske eller religiøse grupper, objekterne kommer fra. De bør præsenteres under udvisning af stor takt og i respekt for den værdighed, alle folk har.”*

Jeg synes også det er godt, at Nationalmuseet faktisk inddrager spørgsmålet om skalpene burde udstilles i selve udstillingen, og således tager publikum med i den her komplekse diskussion. En diskussion, som jeg kan forstå på museet, at folk ivrigt har taget del i, hvilket også har været med til at højne interessen om udstillingen.

I forhold til spørgsmål B, om danske museer ”skjuler” genstande, så er det igen vigtigt at ridse konteksten op. Tilbage i 2003 udarbejdede Kulturministeriet udredningen om bevaring af kulturarven. I

udredningen indgik et skøn over antallet af genstande på de statsanerkendte museer – nemlig ca. 5 mio. Langt størstedelen findes på magasin.

Det kan også bemærkes, at Nationalmuseets register rummer i omegnen af 1 mio. registreringsnumre, som hver især kan repræsentere flere genstande. Et rundt bud er, at samlingen rummer 10 mio. genstande. Langt, langt størstedelen findes på magasin.

I disse omfattende samlinger findes en stor mængde genstande af det, der i fagsproget hedder human oprindelse – materialer, der engang var en del af levende mennesker. En del af disse genstande er dagligt udstillet – iblandt dem er ting, som vi alle kender, og husker fra vores første museumsbesøg. Andre sådanne genstande findes på magasin.

Sådan er det generelt med genstandene i museernes samlinger – størstedelen findes rent faktisk på magasin. Der er måske ikke plads til at udstille dem, eller de er i den aktuelle kontekst ikke relevante at udstille, selvom de kan blive det i forbindelse med en anden udstilling. Derudover er der genstande, som slet og ret ikke er særlig interessante at udstille, selvom de er værd at gemme som forskningsmæssig dokumentation. Det giver således ikke mening at tale om, at museerne holder nogle genstande ”skjult”, som det hedder i spørgsmål B.

Dette fører mig så videre til spørgsmål C om museumsloven. Museernes samlinger skal være tilgængelige for forskningen. Men det er der heller ikke nogen, der har modsagt. Museernes skal gøre deres samlinger tilgængelige for offentligheden. Ja, det står i museumsloven, men det siger intet om, at alle genstande skal være udstillet. Der er ingen praktisk mulighed for, at Nationalmuseet kan udstille hele deres samling.

Det giver således ikke mening at gøre dette til et spørgsmål om museumsloven. Det er en konkret beslutning, som Nationalmuseet har taget i forbindelse med en konkret udstilling. Den slags beslutninger vil jeg ikke blande mig i, og jeg har fuld tillid til, at museet også fremover selv kan tage sådanne beslutninger.